52402

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Ticaret Bakanı Sayın Ömer Bolat tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Saygılarımla. 01.11.2026

Haydar ALTINTAŞ
İzmir Milletvekili

Türkiye'de gıda enflasyonu vatandaşlarımızın mutfağını yangın yerine çevirirken, üretici ile tüketici fiyatları arasındaki akılalmaz uçurum gıda tedarik zincirindeki yapısal bozukluğu ve denetimsizliği gözler önüne sermektedir. Çiftçimizin tarlada veya serada binbir emekle yetiştirip kilogramını 5 ila 10 TL'ye satabildiği domates, biber, narenciye, soğan ve elma gibi temel gıda ürünleri; büyükşehirlerdeki zincir market raflarında ve manavlarda 50 ila 80 TL bandında satışa sunulmaktadır.

Tarladan sofraya uzanan süreçte ürün fiyatının 5 ila 8 katına çıkması; tarlada emeğinin karşılığını alamayan köylümüzü iflasa sürüklerken, diğer yandan milyonlarca dar gelirli, emekli ve asgari ücretli yurttaşımızı en temel vitamin ve besin kaynaklarından mahrum bırakmaktadır. Üretici ile tüketici arasındaki bu fahiş kâr marjının sebebi; denetimsiz tüccar, aracı ve komisyoncu zincirleri ile perakende piyasasını tekelinde tutan zincir marketlerin spekülatif fiyatlama davranışlarıdır.

Yıllardır kamuoyuna müjdelenen ancak bir türlü Meclis gündemine taşınmayan 'Yeni Hal Kanunu' teklifinin bekletilmesi, toptancı hallerindeki kayıt dışılığı ve kartelleşmeyi beslemektedir. Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu tarafından zincir marketlere kesilen idari para cezalarının ise şirketlerin devasa ciroları karşısında caydırıcı olmaktan uzak kaldığı görülmektedir.

Bu çerçevede;

1. 2026 yılı içerisinde temel yaş sebze ve meyve ürünlerinde tarladan çıkış fiyatı ile tüketiciye satış fiyatı arasındaki ortalama kâr marjı Bakanlığınızca yüzde kaç olarak hesaplanmıştır? Tarladan rafa ulaşana kadar oluşan maliyet kalemlerinin (aracı kârı, komisyon, nakliye, zayiat, market kârı) oransal dağılımı nedir?
2. Gıda arz zincirinde şeffaflığı sağlamak, aracı ve komisyoncu sayısını azaltarak üretici kooperatiflerinin doğrudan piyasaya girmesini temin edecek 'Yeni Hal Yasası' düzenlemesi ne zaman TBMM gündemine sunulacaktır?

3. 2026 yılı içerisinde Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu tarafından fahiş fiyat artışı ve stokçuluk yaptığı gerekçesiyle denetlenen zincir market ve toptancı sayısı kaçtır? Uygulanan toplam idari para cezası ne kadardır?
4. Mükerrer şekilde fahiş fiyat uyguladığı ve kartel oluşturarak fiyat birliği yaptığı tespit edilen zincir market şubelerine geçici kapatma veya ticaretten men yaptırımı uygulanmasına dair mevzuat değişikliği planlanmakta mıdır?
5. Üretici örgütleri ve tarımsal kalkınma kooperatiflerinin toptancı hallerinde yer kiralama ve satış yapma haklarını genişletecek, hallerde kooperatiflere ücretsiz veya indirimli satış alanı tahsis edecek bir teşvik modeli yürürlüğe konulacak mıdır?
6. Hal Kayıt Sistemi'nin (HKS) karekod uygulamasının tüketici tarafından market reyonlarında doğrudan ve zorunlu olarak denetlenebilmesini sağlayacak dijital şeffaflık mekanizması neden eksiksiz işletilmemektedir?